

і публічних інтересів і досягається співвідношення приватно-правового та публічно-правового регулювання відносин власності на природні ресурси в цілому. Причому приватне право містить незначну кількість норм про межі, на відміну від публічного права. В сенсі нашого дисертаційного дослідження становлять інтерес межі права власності сфери адміністративно-правового регулювання.

Метою встановлення меж права власності на природні ресурси на засадах додержання публічних інтересів є створення сприятливих публічних умов для належної реалізації приватними суб'єктами права власності, недопущення зловживання цим правом. Такі межі встановлюються у вигляді загальнообов'язкових публічних приписів уповноваженими органами влади, наприклад, встановлення місцевими радами за погодженням із державними органами охорони навколишнього природного середовища лімітів споживання питної води для промислових потреб (ст. 66 Водного кодексу України). Крім того, залишаючи за собою право жадати від власника діяти виключно у визначених межах, держава в особі відповідних органів здійснює державно-владні повноваження щодо забезпечення практичної реалізації таких приписів у правомірній поведінці суб'єктів приватного здійснення права власності на природні ресурси. Отже, діяльність уповноважених органів по встановленню, реалізації та забезпеченню меж права власності на природні ресурси за своєю правовою природою має чисто адміністративний характер і обумовлюється владними функціями держави. Таким чином, держава забезпечує організацію всіх правовідносин, у тому числі і приватних, пов'язаних із господарською експлуатацією природних ресурсів.

*М. М. Бричко, ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

## **ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ЇХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ**

Узагальнення концептуальних, методологічних і прикладних підходів до оцінювання корпоративного управління в банку як складової системи управління діяльністю банків у системі фінансових відносин їх стейкхолдерів дозволяє зробити висновок про недостатньо обґрунтовану та доказову базу їх результатів, а також обмеженість при проведенні інтегрованої оцінки ефективності, а тому не може використовуватися для оцінювання та порівняння банків за рівнем їхньої ефективності. Фундаментальна проблема об'єктивності сучасних підходів і моделей

оцінювання корпоративного управління в комерційних банках України виражається в залученні великої кількості академічних допущень, виражених неформалізованими індикаторами та показниками, які спричиняють неадекватність використовуваних моделей.

Ефективність управління діяльністю банків у системі фінансових відносин його стейкхолдерів – це не тільки результати діяльності, але й ефективна система корпоративного управління, побудована на формуванні науково обґрунтованої стратегії діяльності банку та контролі за процесом її реалізації. Ефективність корпоративного управління розглядається як комплексна системна оцінка кінцевих результатів управління діяльністю банків у сфері використання ресурсів, надходження яких забезпечено фінансовими відносинами принципалів та агента, а також агента та субагентів, у технічно оптимальній формі з метою максимізації отриманої доданої вартості банку за певний період. З урахуванням зазначеного вважатимемо, що інтегральний показник ефективності корпоративного управління в комерційному банку відображає загальний результат, наслідок дій, реалізованих у процесі управління функціонуванням у банку. Результати оцінювання свідчать про низький рівень ефективності корпоративного управління, середнє значення якого по банківській системі протягом 2007–2013 рр. коливається в межах 1,3478–1,6506 у короткостроковому періоді та 2,4568–5,6299 у довгостроковому.

Декомпозиція інтегрального показника ефективності корпоративного управління дозволяє виявити джерела неефективності в системі фінансових відносин стейкхолдерів банку, яка може бути зумовлена неефективністю прийнятих управлінських рішень агентами або невідповідними умовами, в яких вони працюють, що пов'язано з організацією діяльності банку або двома причинами одночасно. Зважаючи на результати дослідження, робимо висновок, що одним із головних завдань, яке повинна ставити сьогодні перед собою управлінська система кожного банку, є підвищення ефективності корпоративного управління за організаційним та управлінським напрямками, що, як наслідок, дасть можливість покращити загальну ефективність діяльності банку, виражену в прибутковості та сталості розвитку фінансових відносин стейкхолдерів банку.

Встановлено, що банківська система України в короткостроковому періоді вдало використовувала потенційні можливості фінансового ринку: так, частка банків із високим рівнем ефективності, які мають сильні процеси та практику корпоративного управління, становить у середньому 40 %. У довгостроковому періоді ця частка становить 5 %.

Розраховані показники резерву ефективності свідчать про невикористаний потенціал корпоративного управління банку, який у результаті його ігнорування перетворюється на неефективність корпоративного управління в банку в системі фінансових відносин.

*А. Г. Бухтіарова, аспірант  
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

## **ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІВ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В ПОБУДОВІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ**

Банки є найважливішими фінансовими інститутами в ринковій економіці, проте як би багато не висувалося аргументів про необхідність існування банків у високотехнологічному суспільстві, всі вони потребують чіткого і регламентованого нагляду з боку державних органів влади.

Природним завданням національної системи страхування депозитів є публічне визнання державою або організацією, якій держава делегує свої повноваження, зобов'язань щодо забезпечення збереження грошових коштів у кредитних установах, що мають державні ліцензії на здійснення банківської діяльності. Але слід зазначити, що якими б великими фінансовими ресурсами не володіла ця система, без ефективно працюючої організації, що займається наглядом і регулюванням банківської діяльності, система страхування депозитів нормально працювати не зможе.

На жаль, через відсутність великого періоду існування ринкових відносин у сучасній Україні практично не вивченим є питання про моральну відповідальність органів банківського нагляду і регулювання за прийняття підконтрольними ним суб'єктами рішень, втрати від яких є потенційно захищеними. Питання моральної відповідальності полягає в тому, що, приймаючи рішення про підтримку тієї чи іншої ланки фінансової мережі, особа, яка приймає таке рішення, ставить тим самим інші ланки у нерівне становище.

Як показує практика, найчастіше органи грошово-кредитного регулювання намагаються врятувати банки “too big to fall”, або, відповідно до сучасної термінології, “системоутворюючі” банки. І в цих умовах завданням системи стає страхування депозитів, тобто моральна відповідальність за захист економічних інтересів тих, хто розглядає свої відносини з банком не з точки зору отримання підприємницького доходу, що само собою має на увазі прийняття на себе того чи іншого рівня ризику, а тільки як інструмент заощадження.